

“Жамбыл атындағы мектеп-гимназиясы”

Сабақтың тақырыбы:

Орта ғасырдағы

Қазақстан жерінде ғылым

мен білімнің дамуы

Тарих пәнінің мұғалімі Байсеркеева Г.Т.

A stylized silhouette of a mountain range in shades of brown and tan, positioned at the bottom of the slide against a blue gradient background.

ҮЙ ТАПСЫРМАСЫ

**Исламға
дейінгі діни
нанымдар**

**Ислам дінінің
мәдениеттің
дамуына
тигізген әсері**

III. Білімін тексеру

Топтастыру

**Христиан
діні,оның
ерекшелігі**

**Ислам діні,
оның
ерекшелігі**

IV. Сабақтың мақсаты

- **X-XIIIғ. ғылымның даму себептері, көрнекті ғалымдар, олардың еңбектерінің тарихи маңызын бірлесе оқып түсіну;**
- **Ғалымдардың ғылыми еңбектерін, көркем шығармаларын түсініп оқуға, ізденіске дағдыландыру;**
- **Аға ұрпақ өкілдерінің іс-әрекеті арқылы адамгершілікке, кішіпейілділікке, имандылыққа тәрбиелеу.**
- **Түрік даласындағы ғалым бабаларымыз туралы тарих не дейді екен? Құрметті Түркі ұрпағы! Бабалармен тілдесіп көрейік.**

Ғылымның дамуы

Әл-Фараби

/870-950ж./,

Әл-Бируни

/973-1050ж./

Жаңа білім алу

Тіл білімі

М.Қашғари

/1030-1090ж./

Ж.Баласағұн

/1021-1075ж./

Әдебиет

А.Иүгнеки

/туған,өлген

жылы белгісіз/,

Қ.А.Йассауи

/1103-1167ж./

Отырарда туған

**Әл-Фараби
/870-950ж./**

**Отырарда
қыпшақ
тілінде
білім алған**

**Философ,
музыкант,
математик**

**Исфахан, Бағдат,
Дамаск қалаларында
араб тілін үйренген**

**Аристотельден
кейінгі
әлемдегі екінші ұстаз**

Махмуд Хусейн ибн Мұхаммед Қашқари /1030-1090ж./

М.Қашғари алғаш Қашғарда, кейіннен Орта Азия мен Иранның ірі қалаларында білім алған. Араб тілін жетік білген ғұлама өзінің туған тілін зерттеуге бар ғұмырын арнаған. “Түрік тілдерінің сөздігі” деген үш кітаптан тұратын өшпес мұрасы қалды.

Түркілер туралы М.Қашқари былай деп жазған: “Ұлы Тәңір айтады:” Менің бір тайпа қосыным бар. Оларды “Түрік” атап, Күншығысқа қоныстандырдым. Түріктер - көрікті, өндері ұнамды, жүздері мейірімді, әдепті, үлкендерді құрметтей білетін кішіпейіл, уәделерінде берік тұратын мәрт және сол сияқты көптеген жақсы қасиеттерге ие ашық - жарқын жандар.”

Түркі ғұламалары, олардың еңбектері

Әл-Бируни
/973-1050ж./

“Асыл тастар”,
“Бұрынғы
ұрпақтар
ескерткіші”

Ж.Баласағұн
/1021-1075ж./

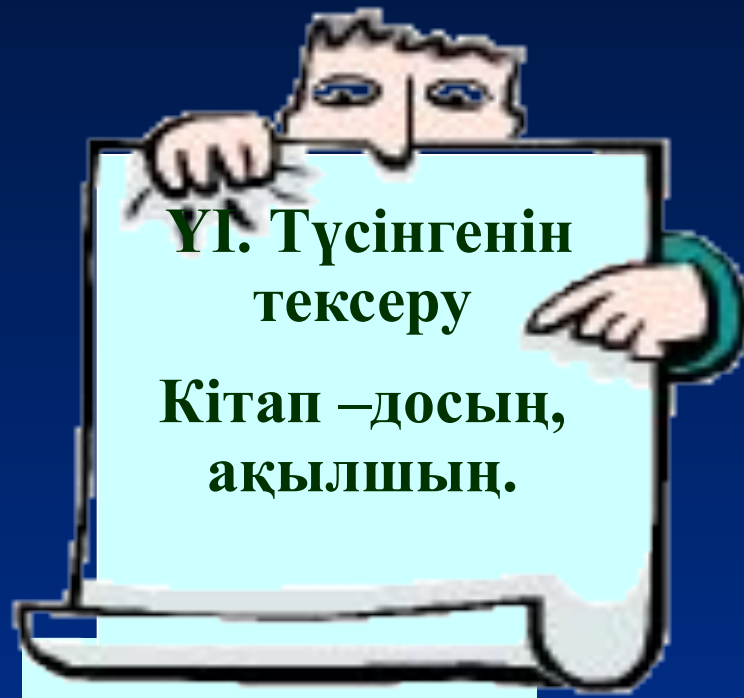
“Құт негізі-
білік”

А.Иүгнеки

“Ақиқат
сыйы”

Қ.А.Йассауи\
/1103-1167ж./

“Даналық
кітабы”

**ҮІ. Түсінгенін
тексеру**

**Кітап –досың,
ақылшың.**

**Жана
сөздермен
жұмыс**

**Шам,
гелиоцентрлік
жүйе,
ұлы хас-хажип,
Йасы.**

**1.Қазақстанда ғылымның
дамуына не себеп болды?**
**2.Ғылымның дамуына Әл-
Бируни қандай еңбек сіңірді?**
**3.Жазба әдебиет өкілдерінен
кімдерді білесің?**

ҮІІ. САБАҚТЫ БЕКІТУ.

Венн диаграммасы

Әл-Фараби

М.Қашғари

**Тарихы, тілі, ғылымы,
әдебиеті, этнографиясы**

**Өмірі, қызметі, ашқан
жаңалықтары,
қалдырған мұрасы,
басқалардың берген
бағасы**

**Ғұлама ғалымдардың
еңбектерінен не үйренеміз?**

**Аңыз-әңгіме,
мақал-мәтелдер,
шешендік сөздер**

**Жан-жақты болу,
білімді,
білікті, дана, кішіпейіл,
иманды, рухани бай
болу**

Бес жолды өлең-синквейн

1. Ғалым.

2. Данышпан, ғұлама.

3. Білімді, сауатты, ізденімпаз.

4. Оқыды, үйренді, зерттеді, мұра қалдырды.

5. Түркі тілдес халықтардың көптеген ғалымдарын әлем таныған.

Сәйкестендіріңіз

1.Әл-Фараби

а. “Құт негізі-білік”

2.М.Қашғари

б. “Асыл тастар”

3.Әл-Бируни

в. “Ақиқат сыйы”

4.Қ.А.Йасауи

Г. “Түрік тілдерінің сөздігі”

5.Ж.Баласағұн

Д. “Екінші ұстаз”

6.А.Иүгнеки

Е. “Даналық кітабы”

1-....., 2-....., 3-....., 4-.....

5-....., 6-.....

**ҮЙГЕ
ТАПСЫРМА**

**\$ 20
ОҚЫП,
ТҮСІНІК айту.**

**Әл-Фараби-
энциклопедист –
ғалым,
Қ.А.Йассауи-
сопылық ілімнің
насихатшысы
деген
тақырыптарда
реферат жазу**

НАЗАРЛА

РЫҢЫЗҒ

А

РАХМЕТ

!